

Yttrande över betänkandet **Låt fler forma framtiden!**

Lärarnas Riksförbund har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remissen SOU 2016:5 med rubrik enligt ovan.

Lärarnas Riksförbunds synpunkter omfattar de förslag och bedömningar i betänkandet som berör ungas delaktighet och inflytande i de delar som rör skolan. Inledningsvis vill dock förbundet framhålla att flera av de förslag som utredningen presenterar redan i dag är verklighet i skolan eller är möjliga att genomföra inom skolan. Det gäller till exempel det som redan framgår av skolans styrdokument när det gäller samverkan med det omgivande samhället, källkritik och innehållet i samhällskunskapsundervisningen. Förbundet vill också framhålla vikten av att lärare ges tid och rätt förutsättningar för att kunna bidra till de områden som berör skolan i betänkandet, Det gäller särskilt tid och rimliga förutsättningar för undervisningen, som utgör lärarnas kärnuppdrag i skolan.

De närmare synpunkterna presenteras i den ordning förslag och bedömningar redovisas i betänkandet.

14.8.4 Öka skolelevs kunskaper och inflytande om formerna för medborgerligt inflytande

Utredningen föreslår att kunskap om den lokala demokratins funktionssätt ska ingå som en av insatserna i det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Lärarnas Riksförbund har inget att invända mot att detta kan ingå som en insats men vill samtidigt påpeka att det kunskapsinnehåll som efterfrågas redan är tydligt framskrivet i kurs- respektive ämnesplanen i samhällskunskap för grund- och gymnasieskolan. Det kan också konstateras att utredningens slutsats att demokratifrågor problematiseras för lite i samhällskunskapsundervisning bygger på undersökningar gjorda innan nya styrdokument infördes 2011. Man bör därför fråga sig om det inte är rimligare att i ett första steg föreslå att det görs en översyn av i vilken utsträckning undervisningen i samhällskunskap och andra närliggande ämnen bidrar till elevers kunskap om möjligheter till medborgerligt inflytande.

14.8.5 Samverkan mellan skolor och den lokala politiska förvaltningen

Utredningen bedömer att skolor i större utsträckning än i dag bör samverka med den lokala politiska förvaltningen och träffa företrädare för politiska partier på lokal nivå.

Lärarnas Riksförbund anser att utredningens bedömning är vällovlig men att hur och i vilken utsträckning sådan samverkan ska ske måste avgöras av rektor och ansvariga lärare utifrån undervisningens behov samt i övrigt ske i överensstämmelse med arbetet med skolans demokratiska uppdrag såsom det anges i styrdokumentet. Skolan är ingen allmän plats och det måste vara en utgångspunkt att det är skolan som bjuder in, inte tvärtom¹. Samverkan får inte bli ett självändamål som riskerar öppna upp för ensidig politisk propaganda och rekrytering till politiska partier eller att skolans personal ställs inför svårhanterliga situationer när det gäller till exempel ordning och trygghet. Samverkan måste alltid kunna motiveras utifrån elevernas kunskapsbehov, till exempel när det gäller samhällsfrågor och kunskaper om det politiska systemet, och i en sådan kontext kan självfallet till exempel en debatt på en skola mellan företrädare för lokala politiska partier vara värdefull.

14.8.6 Skolelevers kunskaper i kritisk granskning och källkritik

Utredningen föreslår att kritisk granskning och källkritik ska ingå som en insats i det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Lärarnas Riksförbund har ingen egentlig invändning mot förslaget och delar utredningens bedömning att kunskaper i kritisk granskning och källkritik är viktiga, särskilt mot bakgrund av digitaliseringen och den stora tillökningen av informationskällor. Samtidigt vill förbundet påpeka att kritisk granskning och källkritik redan ingår som ett centralt innehåll i flera av skolans ämnen och har så gjort under lång tid. Att lägga till mer innehåll via olika riktade satsningar, utan att lärarna samtidigt ges goda förutsättningar i form av tid, leder enligt förbundets uppfattning inte självklart till större förbättringar. Ett helhetsgrepp i form av tillräcklig och garanterad undervisningstid i grundskolans olika stadier och i gymnasieskolan behöver tas så att lärare ges rimliga förutsättningar att behandla innehållet i styrdokumentet.

14.8.7 Stärk ungas egen organisering, föreningskunskap och främja föreningsengagemanget i skolan

Utredningen bedömer att ungas rätt att gå samman för att ägna sig åt gemensamma intressen eller för att driva opinionsbildning och politik, såväl i skolan som på fritiden, bör uppmuntras, respekteras och stödjas.

¹ Detta är en central utgångspunkt i bland annat frågor som rör politisk information i skolan vilket också framhålls i betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget (SOU 2016:4).

Lärarnas Riksförbund är positiv till att elever ges inflytande över skolan och sin utbildning i enlighet med vad som föreskrivs i skolans styrdokument. Det är en viktig del i skolans demokratiska uppdrag. Det bör dock i första hand ske genom de olika organ som finns, det vill säga elevråd, klassråd och elevkårer. Förbundet är också av uppfattningen att elever inte kan ges inflytande på lika villkor som rektorer och lärare. De sistnämnda har i kraft av sin profession och sin kunskap det yttersta ansvaret enligt styrdokumentet för hur undervisningen och skolverksamheten i övrigt ska bedrivas, vilket eleverna inte har.

Lärarnas Riksförbund har vidare inget att invända mot att skolor stödjer elever när det gäller föreningskunskap eller på andra sätt uppmuntrar och stödjer elevernas demokratiska engagemang till exempel elevrådsverksamhet. Det får dock inte ske på bekostnad av skolans kärnverksamhet, det vill säga undervisningen, vare sig tids- eller resursmässigt. Här är det i stället viktigt att institutioner och organisationer utanför skolan också tar sitt ansvar och erbjuder lokaler och stöd när det gäller till exempel olika metoder. Skolan är, som tidigare nämnts, ingen allmän plats utan det ska alltid vara undervisningens och den övriga pedagogiska verksamhetens behov som ska avgöra hur skolans lokaler ska utnyttjas. Det är till exempel inte rimligt att skolan upplåter sina lokaler till olika ideella föreningar och nätverk om det försvårar genomförandet av undervisning och annan skolverksamhet eller riskerar trygghet och säkerhet för elever och personal i skolan.

Stockholm 30 maj 2016

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Johan Linder
Utredare